

DOI: 10.33270/01242702.71
УДК 340.1

Вплив євроінтеграційного курсу України на європейське та національне муніципальне право в умовах сучасної гібридної війни

ДЕМИДЕНКО Володимир*

кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри конституційного права та прав людини Національної академії
внутрішніх справ
м. Київ, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6771-0080>

Анотація. Нині європейська спільнота чітко усвідомлює, що агресивна війна РФ проти України є не лише загрозою існування суверенної держави та геноцидом українського народу, а й має за мету руйнування європейських цінностей щодо демократії, свободи, верховенства права та ліквідацію створених на цих принципах міжнародних міжурядових об'єднань держав (Рада Європи, ЄС та НАТО), мінімізацію їх геополітичного значення. Таке розуміння терористичної сутності РФ системно окреслено в правотворчості уповноважених інституцій ЄС, ОБСЄ та Ради Європи, спрямованих на підтримку України. Звичайно, євроінтеграційний курс України не лише обумовлює реформування в умовах війни національного муніципального права України, а й потребує вдосконалення європейського муніципального права (у межах держав – членів Ради Європи). Відповідно, виникає потреба в аналізі сучасного стану реформування європейського муніципального права та муніципального права України. Метою публікації є дослідження впливу євроінтеграційного курсу України на європейське та національне муніципальне право в умовах сучасної російської гібридної війни. Методологію дослідження становить система теоретичних принципів (історизму, об'єктивності, плюралізму тощо), логічних прийомів (аналіз і синтез, індукція та дедукція, аналогія, гіпотеза тощо) і конкретних засобів дослідження, що надали можливість повноцінно окреслити тенденції модернізації сучасного європейського та національного муніципального права. Наукова новизна публікації полягає в тому, що вдосконалено науково-теоретичне уявлення про взаємозв'язок впливу євроінтеграційного курсу України як на муніципальне право України, так і на європейське муніципальне право. У результаті дослідження проаналізовано модернізацію європейської безпекової й оборонної політики з огляду євроінтеграційного курсу України та гострої потреби протидії російській гібридній війні проти європейських цінностей. Практична значущість статті полягає в тому, що констатовано наявність окремих негативних тенденцій в сучасній європейській муніципальній політиці, пов'язаних з непоодинокими перемогами ультраправих проросійських політичних сил і рухів у низці європейських держав як на місцевих виборах, так і вже на загальнодержавних.

Ключові слова: муніципальне право України; європейське муніципальне право; євроінтеграційний курс України; сучасна гібридна війна; територіальна цілісність; деокупація; права і свободи людини; органи публічної влади.

Історія статті:

Отримано: 06.02.2024
Переглянуто: 07.03.2024
Прийнято: 04.04.2024

Рекомендоване посилання:

Демиденко В. Вплив євроінтеграційного курсу України на європейське та національне муніципальне право в умовах сучасної гібридної війни. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2024. № 1 (27). С. 71–81. doi: 10.33270/01242702.71.

*Відповідальний автор

© Демиденко В., 2024

Вступ

Триває третій рік повномасштабного вторгнення РФ в Україну та геноциду державо-терористом українського народу, третій рік грубої наруги над принципами та нормами міжнародного права, перманентного й системного вчинення воєнних злочинів, нищення системи міжнародної та європейської системи безпеки.

Заяви фаворита від Республіканської партії, кандидата на пост президента США Дональда Трампа, що він буде заохочувати РФ атакувати союзників по НАТО, які не платять за рахунками (James FitzGerald...; Edward Helmore...), довготривала затримка з фінансовою підтримкою союзників США (України, Ізраїлю та держав Індо-Тихоокеанського регіону) однозначно поставили під сумнів ефективність сучасного захисту в межах НАТО, ЄС та особливих партнерських безпекових стосунків США з окремими державами, найбільше в умовах ядерного шантажу держави-терориста – РФ. До того ж окреслені сумніви мають давній характер, оскільки ще на зустрічі між Президентом США Дональдом Трампом із Головою Європейської комісії Урсулою фон дер Ляєн на теренах Всесвітнього економічного форуму в Давосі (Швейцарія, 21 січня 2020 року), Дональд Трамп зауважив, що НАТО мертво, і США ніколи не захищатимуть Європу, якщо на неї нападуть (Martin Pengelly...). Та й загалом варто зазначити, що нині світ стикається зі складною конвергенцією низки соціальних і екологічних криз (Sjåfjell, 2021, p. 190).

Причому, якщо для України ці роки є роками повномасштабного вторгнення на її територію з відповідною щоденною гострою потребою боротися за існування власного народу та власної держави ціною неймовірних зусиль і приголомшливих втрат, то для держав – членів ЄС, НАТО – це роки постійної гібридної війни, де держава-терорист – РФ намагається зруйнувати ці союзи держав, спричинити протистояння між членами вказаних міжнародних урядових організацій, наростити до максимуму внутрішню напругу в цих державах, зумовити та зміцнити сумнів у можливостях цивілізаційного світу взагалі перемоги над загарбницькими планами РФ.

Чимало політичних і військових аналітиків небезпідставно вважають російське вторгнення в Україну «дивною війною», оскільки в ній застосовують як звичайні операції, так і тактику гібридної війни, що також була посилена загрозою застосування тактичної ядерної зброї. Якщо звичайна війна велася лише проти України, то гібридні дії та заяви про ядерну загрозу з самого початку були адресовані західним столицям (Iopita, 2023, p. 19).

Особливе завдання держави-терориста РФ – не залишитися в міжнародній геополітичній, економічній, фінансовій ізоляції. А, відповідно, РФ в умовах чітко спланованої нею сучасної гібридної

війни нарощує зусилля щодо інтеграції недемократичних держав у протистоянні Україні й загалом західній демократії.

Варто зауважити, що, на наше переконання, 2024 рік буде однозначно в усіх сенсах переломним. Насамперед він вже стає переломним у розумінні значення перемоги України над людиноненависницькими планами РФ для ЄС, НАТО, держав-партнерів і усвідомлення ціни такої перемоги з боку цивілізованого світу, а, відповідно, формування й утвердження чіткого плану досягнення зазначеної перемоги та стійкого бажання невідворотності досягнення результату.

Водночас руйнування загарбницьких планів РФ, які ніколи не обмежувалися виключно територією України, однозначно передбачає комплексне, системне та до того ж оперативне реформування національної, наднаціональної (європейської) та міжнародної правових систем. Бачення цього процесу, імовірно перспективні плани та короткострокові, середньострокові та довгострокові стратегічні заходи почали формувати та обговорювати лідери демократичних країн світу.

Слід зауважити, що трансформація війни, що почалася наприкінці минулого століття, створила нову безпекову реальність, яку неможливо описати чинними концепціями (Milinko, & Milica, 2018, p. 5).

Для прикладу, Президент Франції Еммануель Макрон заявив, що американська парасолька безпеки залишилася в минулому, і що Європа повинна вибудувати власну надійну оборонну стратегію, якщо вона хоче вижити (Ania Nussbaum...). Аналогічної позиції фактично дотримується Верховний представник Європейського Союзу із закордонних справ та політики безпеки Жозеп Боррель. Він неодноразово зауважував, що ЄС має зміцнювати власні оборонні спроможності, розвивати систему забезпечення власної безпеки (Defence: Remarks...; Munich Security...).

Наведені позиції набувають особливого значення з огляду на те, що сучасна гібридна війна полягає у використанні військових і невійськових заходів нелінійним і компліментарним способом (Värk, 2020, p. 27).

Таким чином, на підставі наведеного вище, можна стверджувати про гостру потребу й усвідомлення з боку лідерів держав – членів ЄС необхідності реформування правової та інституційної систем ЄС. Зважаючи на зазначене, на наше переконання, становить інтерес реформування європейського муніципального права, модернізація його місця та ваги в праві ЄС, посилення його ключової ролі й значення для інших галузей та інститутів права ЄС. Вагомість сучасного європейського муніципального права для міжнародної, європейської та української спільноти полягає в тому, що саме на місцевому

рівні одразу проявляються прорахунки, недоліки, зволікання в прийнятті потрібних рішень, у проведенні необхідних реформ, які вже надалі кристалізуються на державному рівні країн – членів ЄС та майбутньому – на рівні інституцій ЄС. До того ж на рівні держав – членів ЄС та інституцій ЄС багато в чому проявляються саме наслідки недолугої політики, коли причини зароджуються та криються на локальному (місцевому) рівні.

Тож варто наголосити, що фактично в умовах війни, повномасштабного вторгнення, звичайно, зазнає реформування й правова система України. Адже відсутність удосконалення правової системи України, брак сучасних реформ інституцій в Україні є вагомою загрозою подальшому розвитку, навіть більше – існуванню Української держави та її народу.

Водночас швидка й адекватна реакція органів державної влади, консолідація світу перед обличчям загроз посилює прагнення українців приєднатися до європейського цивілізаційного простору (Kaliuzhnyj et al., 2022, p. 31).

Також варто прослідкувати не лише вплив права ЄС, його цінностей і еталонів на правову систему України та такий елемент цієї системи, як муніципальне право. Становить інтерес також зворотний вплив євроінтеграційних прагнень України на європейське муніципальне право в умовах сучасної гібридної війни.

Доцільно зауважити, що ЄС вважається добродійним учасником реформ, який заохочує та підтримує реформи в державах-членах та за їх межами. Проте реформи, ініційовані ЄС, не тільки дають очікуваний позитивний ефект. Вони також можуть спричинити й небажані наслідки (Blavoukos, & Oikonomou, 2023, p. 295).

Матеріали та методи

За останнє десятиліття така галузь національної системи права, як муніципальне право України, демонструє досить значну динаміку розвитку. Можна констатувати вагоме зростання його стратегічного значення для забезпечення сталого розвитку як окремих адміністративно-територіальних одиниць, так і держави загалом.

На наш погляд, передусім це пов'язано з процесами децентралізації державної влади, формуванням спроможних територіальних громад, зміцненням фінансової та матеріальної основ функціонування елементів системи місцевого самоврядування в Україні, і, відповідно, помітним збільшенням впливовості й ефективності органів і посадових осіб місцевого самоврядування в політичній системі суспільства. На правильність таких висновків вказує і функціональний аспект муніципально-правового статусу органів і посадових осіб місцевого самоврядування в умовах повномасштабного

вторгнення РФ. Адже в перші місяці війни, коли державний механізм не повною мірою був здатен забезпечити виконання всіх покладених на нього функцій, саме органи та посадові особи місцевого самоврядування в органічному поєднанні з інститутами громадянського суспільства взяли на себе значну частину завдань щодо організації протидії ворогу, забезпечення життєдіяльності населених пунктів, збереження життя членів територіальних громад тощо.

Звичайно, розвиток муніципального права України відображено в значній кількості науково-теоретичних досліджень вітчизняних науковців. Зокрема, різні аспекти становлення, піднесення та вдосконалення муніципального права досліджували такі вчені, як М. Баймуратов, О. Батанов, Н. Камінська, М. Костицький, В. Кравченко, В. Куйбіда, В. Погорілко, М. Пухтинський, В. Рубцов, А. Селіванов, Ю. Тодика, О. Фрицький, В. Шаповал і багато інших авторів.

Водночас, попри значну увагу, приділену проблематиці вітчизняного муніципального права, доволі мізерну кількість досліджень присвячено модернізації муніципального права України під впливом процесу тривалої перманентної інтеграції України до ЄС та НАТО. Відповідно не окреслено рівня імплементації стандартів і цінностей європейського муніципального права у вітчизняну правову систему.

Також слід зазначити, що в умовах сьогодення зазнає змін не лише національна правова система та муніципальне право України як елемент цієї системи, а й реформується право ЄС та загалом право держав – членів Ради Європи. І відповідно модернізується європейське муніципальне право як один з елементів системи права держав – членів Ради Європи.

Водночас варто зазначити підвищення останніми роками ефективності функціонування муніципального права в державах – членах ЄС. До того ж ці процеси вдосконалення національного муніципального права, європейського муніципального права та муніципального права в державах – членах ЄС є гостро необхідними, як беззаперечна умова подальшого ефективного функціонування вказаних систем в умовах або протидії повномасштабному вторгненню (Україна), або в умовах перманентної гібридної війни (ЄС, Рада Європи).

Методологія дослідження впливу євроінтеграційного курсу України на європейське та національне муніципальне право в умовах сучасної гібридної війни ґрунтується на системі: а) принципів дослідження впливу євроінтеграційного курсу України на європейське та національне муніципальне право (об'єктивності, історизму, плюралізму тощо); б) логічних прийомів (аналіз і синтез, аналогія, гіпотеза тощо); в) конкретних засобів дослідження модернізації вітчизняного муніципального права та європейського муніципального права. Серед таких доречно передусім

виокремити аксіологічний (ціннісний), синергетичний, герменевтичний, формально-юридичний, порівняльно-правовий, статистичний та інші методи пізнання.

Результати й обговорення

Відповідно до Конституції України стратегічним курсом Української держави є набуття повноправного членства України в ЄС та НАТО¹.

Варто зауважити, що в умовах триваючої російської агресії ці конституційні постулати набрали особливого, на наш погляд, екзистенційного значення. Адже фактично це беззаперечна умова існування та розвитку Української держави та українського народу як на сьогодні, так і на середньострокову та довгострокову перспективу.

Нині самостійно протистояти російській загарбницькій війні Україна та її народ, з огляду на обмеженість власних ресурсів, не має достатньої змоги. Окрім того, до уваги треба брати той факт, що на території України відбувається тектонічне зіткнення двох абсолютно відмінних підходів в управлінні державою та суспільством (демократичної та авторитарної форм).

На наше переконання, скорочення та подальше нівелювання різноманітної підтримки РФ з боку держав недемократичного табору вже сьогодні призвели б до перемоги України та коаліції демократичного світу. Зважаючи на це, європейська та північноатлантична підтримка України в протистоянні людиноненависницьким планам РФ, її сателітів і її сюзерену, що активно виступає за біполярний світ, у нинішніх умовах є гостро необхідною.

Причому гострота та вагомість цієї підтримки абсолютно не зменшаться й надалі – після деокупації території України та на етапі післявоєнного відновлення Української держави (Kaminska, & Shaptala, 2022). Це обумовлено, на наше переконання, певними аспектами.

По-перше, історія та сучасність Української держави вказує на значне поширення корупції, існування декількох потужних фінансово-промислових груп зі значним лобюванням їх інтересів у державному секторі, в окремих випадках модернізацію та пристосування вказаних і створення на їх підставі нових олігархічних кланів, що спроможні знівелювати будь-які інвестиції у відновлення держави, покласти нанівець оптимістичні плани з розбудови України.

З огляду на цей фактор є потреба інтеграції України до ЄС із поетапним запровадженням стандартів держав – членів ЄС в організації як

державної, так і муніципальної влади, у забезпеченні прав і свобод людини та громадянина, зростанням інституційного впливу ЄС на механізм Української держави.

По-друге, на нашу думку, за доволі спрощеним підходом, піднесення будь-якої держави ґрунтується мінімум на трьох «китах»: а) інвестиціях; б) технологіях; в) людському потенціалі держави. Власне, якщо говорити про два перші фактори (інвестиції та технології), то вони не можуть прийти на територію, де не гарантується безпека бізнесу, існує вірогідність якихось військових ударів (перш за все, йдеться про балістичні, крилаті, гіперзвукові ракетні та дронів атаки). Відповідно, з метою розв'язання безпекового питання, є гостра потреба інтеграції України до НАТО або перспективних сил швидкого реагування, що, імовірно, будуть створюватися в ЄС, або, щонайменше, укладенні двосторонніх чи багатосторонніх безпекових угод України з демократичними державами, зацікавленими у військово-політичному співробітництві (країни Балтії, Польща, Фінляндія, Швеція тощо).

Водночас варто зауважити, що реалізація євроінтеграційного курсу України важлива не лише для нашої держави, а й для самого Європейського Союзу з огляду на безліч чинників. До того ж її успішність для українського народу та ЄС істотно залежатиме саме від муніципальної політики. Адже на місцевому рівні, у селах, селищах, містах, районах та областях безпосередньо втілюватиметься рішення Європейського парламенту, Ради ЄС, Європейської ради, Європейської комісії та інших інституцій як ЄС, так і Ради Європи. Позаяк у цих адміністративно-територіальних одиницях України освоюватимуться інвестиції, стимулюватиметься бізнес-активність, будуватимуться мости довіри між партнерами, розширюватиметься транс-кордонне співробітництво територіальних громад України, органів і посадових осіб, що діють від їх імені з відповідними комунами та муніципалітетами держав – членів ЄС та Ради Європи.

І вже нині в цій царині можна навести як позитивні приклади співпраці, так і негативні.

Для прикладу, відбудова лише м. Ірпеня після руйнувань, яких завдала РФ, може коштувати приблизно мільярд доларів. Про це у квітні 2022 року повідомляв голова Інвестиційної ради міста Ірпінь. Частина витрат уже взяли на себе такі організації, як UNICEF, Terre des Hommes Italy, IOM Ukraine, Open Door Ukraine, IOCC, ADRA Ukraine, ПРООН, NEFCO, уряд Японії та багато інших. За інформацією Фонду відновлення Ірпеня, станом на початок травня 2023 року, отримали допомогу у відновленні 412 багатоквартирних та 322 приватних будинків в Ірпінській громаді (Oraque reconstruction...). Проте прозорість освоєння цих фінансових ресурсів, дотримання антикорупційного законодавства викликає багато запитань як в української громадськості, так і в

¹ Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

інвесторів і партнерів України. Як наслідок, ЄС підтримав програму «Антикорупційна ініціатива ЄС» (EUACI), спрямовану на підтримку боротьби з корупцією в Україні, що фінансується ЄС, співфінансується та виконується Міністерством закордонних справ Данії. EUACI було організовано публічну дискусію «Підзвітність у реконструкції: міжнародний досвід і приклад України» за участю представників Європейської комісії, урядових кіл України та держав-партнерів України щодо підвищення незалежності, ефективності та стійкості антикорупційних інституцій України та посилення спроможності місцевого самоврядування, громадянського суспільства, ЗМІ та бізнесу сприяти боротьбі з корупцією (Reviewing the Public...).

Звісно, прикладів позитивної співпраці територіальних громад України, їх органів місцевого самоврядування та посадових осіб значно більше. Зокрема спостерігаємо ефективне співробітництво територіальних громад України щодо залучення інвесторів, забезпечення техногенно-екологічної безпеки й уникнення надзвичайних ситуацій, розбудови якісної та безпечної системи комунікації в умовах війни, формування, оцінки та моніторингу стратегій власного розвитку й інші напрямів у межах проекту «U-LEAD з Європою», який впроваджує німецька урядова компанія Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH та який діє в Україні за дорученням п'яти німецьких міністерств, Європейського Союзу, а також уряду Великої Британії, Державного секретаріату Швейцарії з економічних питань (SECO) (U-LEAD with...). «U-LEAD з Європою» є програмою співпраці між українським урядом, Європейським Союзом та його державами-членами: Німеччиною, Польщею, Данією та Словенією у створенні багаторівневої системи управління, яка відповідатиме критеріям прозорості, підзвітності та відповідності потребам громадян України.

Цікавою є співпраця України та ЄС в межах функціонування Європейського комітету регіонів ЄС. Європейський комітет регіонів (CoR) є голосом регіонів і міст ЄС, що представляє місцеві та регіональні органи влади в ЄС та консулює щодо нових законів, які впливають на регіони та міста. Так, Європейський комітет регіонів ЄС через сім днів після того, як Україна отримала статус країни – кандидата на вступ до ЄС, на 150-му пленарному засіданні Ради регіонів створив Європейський альянс міст і регіонів за відновлення України (Blyzniak, & Rykov, 2023). Метою діяльності Європейського альянсу міст і регіонів за відновлення України є: а) координація спільних зусиль з містами й регіонами ЄС, що готові залучити ресурси для підтримки ефективної та сталої реконструкції України; б) сприяння подальшому контакту й співпраці партнерів з інституціями ЄС та в межах «Платформи відбудови України», а також між ЄС

і українськими місцевими та регіональними органами влади й асоціаціями. Європейський комітет регіонів ЄС розробив декларацію та концепцію з питань відновлення, реконструкції та модернізації України (Declaration to the International...).

Неоціненною є підтримка України, її громадян з боку Агентства ЄС з питань притулку. Агентство ЄС з питань притулку запровадило тимчасові заходи на виконання Рішення Ради ЄС від 4 березня 2022 року № 2022/382 «Про встановлення існування масового притоку переміщених осіб з України у значенні статті 5 Директиви 2001/55/ЄС та запровадження тимчасового захисту» (Council Implementing...). Цим рішенням констатовано, що вторгнення має на меті підірвати європейську й глобальну безпеку та стабільність.

Зокрема Європейська Рада у своїх висновках від 24 лютого 2022 року найрішучіше засуджує неспровоковану та невиправдану військову агресію РФ проти України, зазначає грубе порушення міжнародного права та принципів Статуту ООН. Європейська Рада вимагає від РФ повної поваги до територіальної цілісності, суверенітету та незалежності України в її міжнародно визнаних кордонах, що включає право України обирати власну долю. Європейська Рада також підтверджує, що російський уряд несе повну відповідальність за свій акт агресії, який спричиняє людські страждання та загибель людей, і що він відповідатиме за свої дії. На знак солідарності з Україною Європейська Рада погоджує майбутні санкції, закликає продовжити роботу щодо готовності на всіх рівнях і запросила Європейську комісію ЄС запропонувати заходи на випадок надзвичайних ситуацій.

Показовою з огляду на зазначене є позиція Європейської комісії ЄС. Зокрема, Голова Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн зауважила, що Європа залишається разом з українцями, які виборюють краще майбутнє: «Разом ми можемо виграти цей бій. Разом ми можемо довершити наш Союз. Разом ми можемо привести Україну в наш спільний європейський дім. Це мрія героїв України та мучеників України. Це також і наша мрія. Разом ми – Європа» (Ukraines path...). Як наслідок, 14 грудня 2023 року лідери ЄС погодилися розпочати переговори про вступ України та підтвердили своє зобов'язання продовжувати надавати рішучу підтримку Україні та її народу стільки, скільки це буде потрібно. Лідери ЄС запросили Раду ЄС ухвалити межі переговорів щойно Україна завершить відповідні реформи, викладені в рекомендаціях Комісії від 8 листопада 2023 року.

На переконання Європейської комісії ЄС Україна досягла прогресу в кількох важливих напрямках, зокрема: реформування своєї системи правосуддя, приборкання влади олігархів, боротьба з відмиванням грошей,

реформування органів судової влади, захист прав національних меншин. Україна також продемонструвала виняткову здатність досягти прогресу в узгодженні з *acquis* ЄС, навіть під час війни (Ukraines path...).

Звичайно, на наш погляд, це доволі оптимістичні заяви з боку виконавчої інституції ЄС. Водночас вони надихають Україну й українців на майбутні кроки становлення України як повноправного та впливового майбутнього члена ЄС.

З огляду на наведене вище, можна констатувати вагому модернізацію європейської безпекової політики за 2023–2024 роки як у контексті протидії гібридній війні держави – спонсора тероризму – РФ проти держав – членів ЄС та Ради Європи, так і в напрямі різноманітної політичної, інформаційної, економічної, фінансової, військово-стратегічної та іншої підтримки України щодо спротиву загарбницьким планам групи воєнних злочинців на чолі РФ.

Загалом після початку повномасштабної війни можна спостерігати поляризацію поглядів на інтеграційні та дезінтеграційні процеси. Так, більша частина європейського політикуму об'єднується навколо підтримки України, менша частина, переважно представники більш радикальних рухів, які мають відцентричні настрої, виступають проти підтримки України та продовження майбутніх дезінтеграційних процесів (часто це здійснюється за сприяння РФ) (Blyzniak, & Rykov, 2023, p. 100).

Варто зауважити, що війна РФ проти України обумовила формування нової нормальності в міжнародному співробітництві та послужила тригером розбудови самодостатньої пан'європейської системи (Pidorysheva, 2022, p. 5).

Також слід зазначити ґрунтовне вдосконалення стратегії протидії імперіалістичним планам РФ та її союзників з авторитарного клубу держав з боку інституцій Ради Європи. На наш погляд, основоположними рішеннями тут є, наприклад, Резолюція Парламентської асамблеї Ради Європи про визнання російського режиму терористичним (PACE adopts...), Звіт Комітету з правових питань та прав людини ПАРЄ від 15 квітня 2024 року про необхідність протистояти тоталітарному режиму Путіна та його війні з демократією (Alexei Navalys...), Рішення Комітету міністрів Ради Європи про припинення членства РФ в Раді Європи зважаючи на триваючі серйозні порушення Статуту Ради Європи (Committee of Ministers...), Резолюція ПАРЄ про нелегітимність Путіна та РПЦ як інструмент пропаганди (PACE recognizes...) та багато інших.

Водночас така прогресивна зовнішня стратегія ЄС та Ради Європи не знаходить свого належного відображення в європейському муніципальному праві держав – членів Ради Європи та муніципальному праві держав – членів ЄС. Про відсутність відповідної модернізації

муніципальної політики у світлі гібридної війни держави-спонсора тероризму – РФ яскраво свідчать перемоги передусім на місцевих виборах, а надалі – й на загальнодержавних формах реалізації прямої демократії різних праворадикальних політичних партій і рухів, які до певної міри сповідують проросійські погляди.

Наприклад, можна згадати приголомшливу перемогу на виборах у листопаді 2023 року в Нідерландах після багатьох років політичного маргінесу ультраправого Герта Вілдерса, який очолює нідерландську Партію свободи (PVV). Він сповідує ісламофобську та ксенофобську позицію, а також рішуче виступає проти ЄС та проти євро. Після того, як Великобританія проголосувала за Brexit, ідея «Nexit» (виходу Нідерландів з ЄС) стала основою його політичної платформи (Far rights...).

До того ж вказаний політик прагне максимально масштабувати свої політичні погляди шляхом об'єднання з проросійськими політичними діячами держав – членів ЄС. Зокрема, свого часу Герт Вілдерс об'єднувався з Марін Ле Пен, лідером ультраправої партії «Національний фронт», з метою створення євроскептичного альянсу та підриву роботи Європейського парламенту зсередини (Le Pen...).

Як відомо, ультраправий політик Марін Ле Пен багато років підтримувала тісні зв'язки з російським режимом і неодноразово заявляла про своє захоплення Путіним і підтримку його політики, попри грубі порушення російським режимом прав людини та міжнародного права (What are Marine...).

Марін Ле Пен як кандидат у президенти від «Національного об'єднання» ще 2022 року заявила, що санкції не мають іншої мети, окрім тієї, щоб змусити людей Європи страждати. Улітку 2023 року вона назвала поставки зброї в Україну безвідповідальними та попросила Президента Франції Еммануеля Макрона зосередитися на організації мирної конференції (French far right...).

Також можна згадати муніципальні вибори в Стокгольмі, що відбулися 11 вересня 2022 року одночасно із загальними виборами у Швеції. На цих виборах вагоме зростання політичних симпатій (друге місце) відзначається в «Шведських демократів» на чолі з Джиммі Акессоном (Anti-immigrant Sweden...). У свій час, як заявляють у Європейському центрі досліджень популізму (ECPS), у звіті про голосування Європейського парламенту з питань, пов'язаних з РФ, було встановлено, що «Шведські демократи» були однією з найбільш дружніх до РФ партій (The repercussions...).

Аналогічні процеси відбуваються і в інших державах – членах ЄС. Наприклад, у червні 2023 року проросійська ультраправа партія «Альтернатива для Німеччини» уперше перемогла на місцевих виборах. Варто зауважити,

що «Альтернатива для Німеччини» (AfD) вже деякий час перебуває на хвилі успіху, і за останніми опитуваннями вона посідає друге місце в країні. Остання перемога AfD відбулася в грудні 2023 року на виборах мера в Пірні, містечку з 39 000 мешканців у східній землі Саксонія на кордоні з Чехією, де 53-річний Тім Лохнер переміг як незалежний кандидат, підтриманий AfD. До цього, у червні, AfD виграла вибори до окружної ради в Зоннеберзі в східній землі Тюрінгія, тоді як у жовтні AfD виграла на виборах до земель у південних і центральних землях Баварія та Гессен (Is Germanys far-right...). Імовірно ці електоральні уподобання пов'язані з не зовсім вдалим реформами місцевого самоврядування, проведеними у вказаних землях (Ebinger, Kuhlmann, Vogumil, 2019, p. 6).

Слід зауважити, що такі приклади перемоги до певної міри проросійських політичних сил на місцевих виборах у державах – членах ЄС, а тим більше – у державах – членах Ради Європи можна досить тривало продовжувати. Наведене вище окреслює гостру потребу реформування європейської муніципальної політики та, відповідно, європейського муніципального права.

Висновки

Беззаперечно 2024 рік є вже переломним в усвідомленні масштабу людиноненависних планів держави, спонсору тероризму – РФ. Це усвідомлення зазначено в посиленій європейській безпековій інтеграції та відповідній модернізації політики держав – членів ЄС та Ради Європи, спрямованої на протидію довготривалий, перманентній гібридній війні РФ, її сюзерену та союзників з авторитарного клубу.

Вже нині європейська спільнота чітко усвідомлює, що неспровокована й агресивна війна РФ проти України є не лише загрозою

існуванню суверенної держави Україна та геноцидом українського народу, а й має за мету руйнування європейських цінностей щодо демократії, свободи, верховенства права та ліквідацію створених на цих принципах міжнародних міжурядових об'єднань держав (Рада Європи, ЄС та НАТО), мінімізацію їх геополітичного значення. Вказане розуміння терористичної сутності РФ знаходить системне відображення в правотворчості уповноважених інституцій ЄС, ОБСЄ та Ради Європи, спрямованих на підтримку України.

Звичайно, євроінтеграційний курс України не лише обумовлює вдосконалення європейського муніципального права (у межах держав – членів Ради Європи), а й національного муніципального права України. Адже правильність обраних реформ щодо децентралізації публічної влади в Україні підтвердило, в переважній більшості, життя через дієвість та ефективність системи місцевого самоврядування в протидії російській агресії.

Також варто констатувати й наявність негативних тенденцій в сучасній європейській муніципальній політиці. Вони пов'язані з певними (вже непоодинокими) перемогами ультраправих політичних сил і рухів у низці європейських держав як на місцевих виборах, так іноді й вже на загальнодержавних плебісцитах. Наведене обумовлює гостру оперативну потребу в перегляді внутрішньої муніципальної політики держав – членів ЄС та Ради Європи в протидії абсолютно популістичним проросійськи налаштованим європейським політичним силам. У випадку відсутності реакції це загрожує вже у короткостроковій перспективі (2–3 роки) остаточному руйнуванню системи міжнародної та європейської безпеки.

References

- [1] 150th CoR Plenary Session. (2022). (n.d.). Retrieved from <https://cor.europa.eu/en/events/Pages/150th-cor-plenary-session.aspx>.
- [2] Alexei Navalys death and the need to counter Vladimir Putins totali-tarian regime and its war on democracy: Report of Committee on Legal Affairs and Human Rights 15 April 2024. (n.d.). Retrieved from https://pace.coe.int/en/files/33442/html#_TOC_d228e447.
- [3] Ania Nussbaum Macron Says Europe Can No Longer Rely on US for Its Security. (n.d.). Retrieved from https://www.bloomberg.com/news/articles/2024-04-25/macron-says-eu-can-no-longer-rely-on-us-for-its-security?utm_source=website&utm_medium=share&utm_campaign=copy.
- [4] Anti-immigrant Sweden Democrats leader eyes right-wing election vic-tory. (n.d.). Retrieved from <https://www.france24.com/en/europe/20220911-sweden-s-right-bloc-has-narrow-lead-as-votes-counted-in-election-cliffhanger>.
- [5] Blavoukos, S., & Oikonomou, G. (2023). Reforming suo tempore: Exploring the unintended consequences of the European Unions 'reform actorness. *The British Journal of Politics and International Relations*, 25(2), 295-310. doi: 10.1177/13691481221077842.
- [6] Blyzniak, O., & Rykov, A. (2023). The main problems of the European integration course of Ukraine. *Philosophy and political science in the context of modern culture*, 15(1), 96-107. doi: 10.15421/352312.

- [7] Committee of Ministers decides russia ceases to be a member of the Council of Europe. (n.d.). Retrieved from https://www.eeas.europa.eu/delegations/council-europe/committee-ministers-decides-russia-ceases-be-member-council-europe_en?s=51.
- [8] Council Implementing Decision (EU) 2022/382 of 4 March 2022 "Establishing the existence of a mass influx of displaced persons from Ukraine within the meaning of Article 5 of Directive 2001/55/EC, and having the effect of introducing temporary protection". (n.d.). Retrieved from http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/382/oj.
- [9] Declaration to the International Expert Conference on the Recovery, Reconstruction and Modernisation of Ukraine in Berlin on 25 October 2022. (n.d.). Retrieved from https://cor.europa.eu/en/engage/Pages/European-Alliance-of-Cities-and-Regions-for-the-reconstruction-of-Ukraine.aspx?origin=spotlight#ctl00_ctl60_g_f882d180_7c16_4f40_be89_d7e54111dd99_ctl00_DocumentsTitle.
- [10] Defence: Remarks by High Representative/Vice-President Josep Borrell at the press conference to present the European Defence Industrial Strategy. (n.d.). Retrieved from https://www.eeas.europa.eu/eeas/defence-remarks-high-representativevice-president-josep-borrell-press-conference-present-european_en.
- [11] Ebinger, F., Kuhlmann, S., & Bogumil, J. (2019). Territorial reforms in Europe: effects on administrative performance and democratic participation. *Local Government Studies*, 45, 1-23. doi: 10.1080/03003930.2018.1530660.
- [12] Edward Helmore Trump says he would encourage Russia to attack Nato allies who pay too little. (n.d.). Retrieved from <https://www.theguardian.com/us-news/2024/feb/11/donald-trump-says-he-would-encourage-russia-to-attack-nato-countries-who-dont-pay-bills>.
- [13] Far rights Geert Wilders seals shock win in Dutch election after years on political fringe. (n.d.). Retrieved from <https://www.france24.com/en/europe/20231125-far-right-s-geert-wilders-seals-shock-win-in-dutch-election-after-years-on-political-fringe>.
- [14] French far right calls out 'cabal' after new report on Russian interference. (n.d.). Retrieved from <https://www.politico.eu/article/french-far-right-marine-le-pen-cabal-after-new-report-on-russian-ties>.
- [15] Ionita, C. (2023). Conventional and Hybrid Actions in the Russian Invasion of Ukraine. *Security and Defence Quarterly*, 44, 5-20. doi: 10.35467/sdq/168870.
- [16] Is Germany's far-right AfD a threat to democracy? (n.d.). Retrieved from <https://www.dw.com/en/is-germanys-far-right-afd-a-threat-to-democracy/a-67843885>.
- [17] James FitzGerald Trump says he would encourage Russia to attack Nato allies who do not pay their bills. (n.d.). Retrieved from <https://bbc.com/news/world-us-canada-68266447>.
- [18] Kaliuzhnyj, R.A., Bytyrin, Ye.O., Shapenko, L.A., Zhuravel, Y.V., & Lukashenko, A.A. (2022). Advantages and Disadvantages of the Local Government Reform in Ukraine and Other Countries: A Comparative Legal Analysis. *Studia Regionalne i Lokalne*, 2(88), 31-44. doi: 10.7366/1509499528803.
- [19] Kaminska, N., & Shaptala, N. (2022). State policy of Ukraine on issues of temporarily occupied territories: problems of conceptualization in modern scientific discourse. *Philosophical and methodological problems of law*, 1(23), 57-69. doi: 10.33270/01222302.5735.
- [20] Le Pen and Wilders unite to form eurosceptic alliance. (n.d.). Retrieved from <https://www.france24.com/en/20131113-france-netherlands-far-right-le-pen-wilders-anti-european-union-alliance>.
- [21] Martin Pengelly Trump told European leaders that US 'will never come to help you. (n.d.). Retrieved from <https://www.theguardian.com/us-news/2024/jan/10/donald-trump-says-never-help-europe-attack>.
- [22] Milinko, S., & Milica, T. (2018). The evolution of European perception of the term "hybrid warfare". *Vojno delo*, 1, 5-21. doi: 10.5937/vojdela1801005V.
- [23] Munich Security Conference: High Representative Josep Borrell on the new geopolitical agenda. (n.d.). Retrieved from https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/munich-security-conference-high-representative-josep-borrell-new-geopolitical-agenda_en.
- [24] Opaque reconstruction of Irpen. (n.d.). Retrieved from <https://dozorro.org/blog/neprozora-vidbudova-irpenya>.
- [25] PACE adopts resolution to recognize russia terrorist regime. (n.d.). Retrieved from <https://latifundist.com/en/novosti/60069-99-golosiv-zi-100-parye-viznala-rosiyu-derzhavoyu-teroristom>.
- [26] PACE recognizes Russian President Putin as illegitimate, Russian Orthodox Church as propaganda tool. (n.d.). Retrieved from <https://en.interfax.com.ua/news/general/981169.html>.
- [27] Pidorycheva, I. (2022). The European research space: a new stage of development and possibilities of integration of Ukraine in the war and post-war periods. *Economy of industry*, 3(99), 5-40. doi: 10.15407/econindustry2022.03.005.

- [28] Reviewing the Public Discussion "Accountability in Reconstruction: International Experience and the Case of Ukraine". (n.d.). Retrieved from <https://euaci.eu/news/reviewing-the-public-discussion-%E2%80%9Caccountability-in-reconstruction-international-experience-and-the-case-of-ukraine%E2%80%9D>.
- [29] Sjøfjell, Beate. (2021). Reforming EU Company Law to Secure the Future of European Business. *European Company and Financial Law Review*, 2, 190-217. doi: 10.1515/ecfr-2021-0009.
- [30] The EU Anti-Corruption Initiative (EUACI) – the leading anti-corruption support program in Ukraine. (n.d.). Retrieved from <https://euaci.eu/who-we-are/about-programme>.
- [31] The repercussions of the Russian Invasion of Ukraine on the populist Radical Right in Sweden. (n.d.). Retrieved from <https://www.populismstudies.org/the-repercussions-of-the-russian-invasion-of-ukraine-on-the-populist-radical-right-in-sweden>.
- [32] Ukraines path towards EU accession. (n.d.). Retrieved from https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/ukraines-path-towards-eu-accession_en.
- [33] U-LEAD with Europe: Ukraine Local Empowerment, Accountability and Development Programme. (n.d.). Retrieved from <https://euneighbourseast.eu/projects/eu-project-page/?id=1235>.
- [34] Värk, R. (2020). Legal Complexities in the Service of Hybrid Warfare. *Ky-iv-Mohyla Law and Politics Journal*, 6, 27-43. doi: 10.18523/kmlpj220732.2020-6.27-43.
- [35] What are Marine Le Pen ties to Vladimir Putins Russia? (n.d.). Retrieved from https://www.lemonde.fr/en/les-decodeurs/article/2022/04/21/what-are-marine-le-pen-s-ties-to-vladimir-putin-s-russia_5981192_8.html.

Список використаних джерел

- [1] 150th CoR Plenary Session. 2022. URL: <https://cor.europa.eu/en/events/Pages/150th-cor-plenary-session.aspx>.
- [2] Alexei Navalny's death and the need to counter Vladimir Putin's totalitarian regime and its war on democracy: Report of Committee on Legal Affairs and Human Rights 15 April 2024. URL: https://pace.coe.int/en/files/33442/html#_TOC_d228e447.
- [3] Ania Nussbaum Macron Says Europe Can No Longer Rely on US for Its Security. URL: https://www.bloomberg.com/news/articles/2024-04-25/macron-says-eu-can-no-longer-rely-on-us-for-its-security?utm_source=website&utm_medium=share&utm_campaign=copy.
- [4] Anti-immigrant Sweden Democrats leader eyes right-wing election victory. URL: <https://www.france24.com/en/europe/20220911-sweden-s-right-bloc-has-narrow-lead-as-votes-counted-in-election-cliffhanger>.
- [5] Blavoukos S., Oikonomou G. Reforming suo tempore: Exploring the unintended consequences of the European Union's 'reform actorness'. *The British Journal of Politics and International Relations*. 2023. No. 25 (2). P. 295–310. doi: 10.1177/13691481221077842.
- [6] Близняк О., Риков А. Головні проблеми євроінтеграційного курсу України. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2023. № 15 (1). С. 96–107. doi: 10.15421/352312.
- [7] Committee of Ministers decides russia ceases to be a member of the Council of Europe. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/council-europe/committee-ministers-decides-russia-ceases-be-member-council-europe_en?s=51.
- [8] Council Implementing Decision (EU) 2022/382 of 4 March 2022 «Establishing the existence of a mass influx of displaced persons from Ukraine within the meaning of Article 5 of Directive 2001/55/EC, and having the effect of introducing temporary protection». URL: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/382/oj.
- [9] Declaration to the International Expert Conference on the Recovery, Reconstruction and Modernisation of Ukraine in Berlin on 25 October 2022. URL: https://cor.europa.eu/en/engage/Pages/European-Alliance-of-Cities-and-Regions-for-the-reconstruction-of-Ukraine.aspx?origin=spotlight#ctl00_ctl60_g_f882d180_7c16_4f40_be89_d7e54111dd99_ctl00_DocumentsTitle.
- [10] Defence: Remarks by High Representative/Vice-President Josep Borrell at the press conference to present the European Defence Industrial Strategy. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/defence-remarks-high-representativevice-president-josep-borrell-press-conference-present-european_en.
- [11] Ebinger F., Kuhlmann S., Bogumil J. Territorial reforms in Europe: effects on administrative performance and democratic participation. *Local Government Studies*. 2019. No. 45. P. 1–23. doi: 10.1080/03003930.2018.1530660.

- [12] Edward Helmore Trump says he would encourage Russia to attack Nato allies who pay too little. URL: <https://www.theguardian.com/us-news/2024/feb/11/donald-trump-says-he-would-encourage-russia-to-attack-nato-countries-who-dont-pay-bills>.
- [13] Far right's Geert Wilders seals shock win in Dutch election after years on political fringe. URL: <https://www.france24.com/en/europe/20231125-far-right-s-geert-wilders-seals-shock-win-in-dutch-election-after-years-on-political-fringe>.
- [14] French far right calls out 'cabal' after new report on Russian interference. URL: <https://www.politico.eu/article/french-far-right-marine-le-pen-cabal-after-new-report-on-russian-ties>.
- [15] Ionita C. Conventional and Hybrid Actions in the Russia's Invasion of Ukraine. *Security and Defence Quarterly*. 2023. No. 44. P. 5–20. doi: 10.35467/sdq/168870.
- [16] Is Germany's far-right AfD a threat to democracy? URL: <https://www.dw.com/en/is-germanys-far-right-afd-a-threat-to-democracy/a-67843885>.
- [17] James FitzGerald Trump says he would 'encourage' Russia to attack Nato allies who do not pay their bills. URL: <https://bbc.com/news/world-us-canada-68266447>.
- [18] Kaliuzhnyj R. A., Bytyrin Ye. O., Shapenko L. A., Zhuravel Y. V., Lukashenko A. A. Advantages and Disadvantages of the Local Government Reform in Ukraine and Other Countries: A Comparative Legal Analysis. *Studia Regionalne i Lokalne*. 2022. No. 2 (88). P. 31–44. doi: 10.7366/1509499528803.
- [19] Камінська Н., Шаптала Н. Державна політика України з питань тимчасово окупованих територій: проблеми концептуалізації в сучасному науковому дискурсі. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2022. № 1 (23). С. 57–69. doi: 10.33270/01222302.57.
- [20] Le Pen and Wilders unite to form eurosceptic alliance. URL: <https://www.france24.com/en/20131113-france-netherlands-far-right-le-pen-wilders-anti-european-union-alliance>.
- [21] Martin Pengelly Trump told European leaders that US 'will never come to help you'. URL: <https://www.theguardian.com/us-news/2024/jan/10/donald-trump-says-never-help-europe-attack>.
- [22] Milinko S., Milica T. The evolution of European perception of the term «hybrid warfare». *Vojno delo*. 2018. No. 1. P. 5–21. doi: 10.5937/vojdelo1801005V.
- [23] Munich Security Conference: High Representative Josep Borrell on the new geopolitical agenda. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/munich-security-conference-high-representative-josep-borrell-new-geopolitical-agenda_en.
- [24] Непрозора відбудова Ірпеня. URL: <https://dozorro.org/blog/neprozora-vidbudova-irpenya>.
- [25] PACE adopts resolution to recognize russia terrorist regime. URL: <https://latifundist.com/en/novosti/60069-99-golosiv-zi-100-parye-viznala-rosiyu-derzhavoyu-teroristom>.
- [26] PACE recognizes Russian President Putin as illegitimate, Russian Orthodox Church as propaganda tool. URL: <https://en.interfax.com.ua/news/general/981169.html>.
- [27] Підоричева І. Європейський дослідницький простір: новий етап розвитку та можливості інтеграції України у воєнний і повоєнний періоди. *Економіка промисловості*. 2022. № 3 (99). С. 5–40. doi: 10.15407/econindustry2022.03.005.
- [28] Reviewing the Public Discussion «Accountability in Reconstruction: International Experience and the Case of Ukraine». URL: <https://euaci.eu/news/reviewing-the-public-discussion-%E2%80%99Accountability-in-reconstruction-international-experience-and-the-case-of-ukraine%E2%80%9D>.
- [29] Sjäffjell, Beate. Reforming EU Company Law to Secure the Future of European Business. *European Company and Financial Law Review*. 2021. No. 2. P. 190–217. doi: 10.1515/ecfr-2021-0009.
- [30] The EU Anti-Corruption Initiative (EUACI) – the leading anti-corruption support program in Ukraine. URL: <https://euaci.eu/who-we-are/about-programme>.
- [31] The repercussions of the Russian Invasion of Ukraine on the populist Radical Right in Sweden. URL: <https://www.populismstudies.org/the-repercussions-of-the-russian-invasion-of-ukraine-on-the-populist-radical-right-in-sweden>.
- [32] Ukraine's path towards EU accession. URL: https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/ukraines-path-towards-eu-accession_en.
- [33] U-LEAD with Europe: Ukraine Local Empowerment, Accountability and Development Programme. URL: <https://euneighbourseast.eu/projects/eu-project-page/?id=1235>.
- [34] Värk R. Legal Complexities in the Service of Hybrid Warfare. *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal*. 2020. No. 6. P. 27–43. doi: 10.18523/kmlpj220732.2020-6.27-43.
- [35] What are Marine Le Pen's ties to Vladimir Putin's Russia? URL: https://www.lemonde.fr/en/les-decodeurs/article/2022/04/21/what-are-marine-le-pen-s-ties-to-vladimir-putin-s-russia_5981192_8.html.

The Impact of Ukraine's European Integration Course on European and National Municipal Law in the Conditions of Modern Hybrid Warfare

DEMYDENKO Volodymyr

PhD in Law, Associate Professor,

Professor of the Department of Constitutional Law and Human Rights of the National Academy of Internal Affairs

Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6771-0080>

Abstract. Currently, the European community has a clear idea that Russia's aggressive war against Ukraine is not only a threat to the existence of the sovereign state of Ukraine and the genocide of the Ukrainian people, but also pursues the destruction of European values regarding democracy, freedom, the rule of law and the liquidation of international intergovernmental organizations created on these principles associations of states (Council of Europe, EU and NATO), minimizing their geopolitical significance. This understanding of the terrorist nature of russia is systematically reflected in the legislation of the authorized institutions of the EU, the OSCE and the Council of Europe aimed at supporting Ukraine. Of course, Ukraine's European integration course not only conditions the reformation of the national municipal law of Ukraine in wartime conditions, but also the improvement of the European municipal law (within the member states of the Council of Europe). Accordingly, there is a need to analyze the current state of reforming the European municipal law and the municipal law of Ukraine. The purpose of the publication is to study the impact of Ukraine's European integration course on European and national municipal law in the conditions of the modern russian hybrid war. The research methodology is a system of theoretical principles (historicism, objectivity, pluralism, etc.), logical methods (analysis and synthesis, induction and deduction, analogy, hypothesis, etc.) and specific means of research, which made it possible to fully reveal the modernization trends of modern European and national municipal law. Scientific novelty. The publication improves the scientific and theoretical understanding of the relationship between the impact of Ukraine's European integration course on both Ukrainian municipal law and European municipal law. Research results. The modernization of the European security and defense policy is analyzed from the point of view of the European integration course of Ukraine and the urgent need to oppose the russian hybrid war against European values. Practical significance. The presence of certain negative trends in modern European municipal politics, associated with the occasional victories of far-right pro-Russian political forces and movements in a number of European states, both in local elections and sometimes in national elections, has been established.

Keywords: municipal law of Ukraine; European municipal law; European integration course of Ukraine; modern hybrid warfare; territorial integrity; de-occupation; human rights and freedoms; public authorities.